

مهم: واکاوی حواشی طرح فرمان دوم از سوی رئیس جمهور و عواقب حاصل از آن

پیشنهاد همه پرسی توسط رئیس جمهور درباره مسائل مهم کشور با واکنش گسترده سیاستمداران، تحلیلگران و بازیگران سیاسی در داخل و خارج کشور روبه رو شده است. این سخنان با استقبال گسترده اصلاح طلبان و واکنش انتقادی خفیف اصولگرایان تاکنون روبه رو شده است

حسن روحانی در نخستین همایش اقتصاد ایران مورخ ۱۴ دیماه ۱۳۹۳ گفت: «برای یک بار هم که شده، درباره مسئله بسیار مهم که ممکن است اختلافی هم باشد... [مسئله‌ای که] برای همه اهمیت دارد و در زندگی همه تاثیر گذار است، نظر مستقیم مردم پرسیده شود.» (۱)

مر تفضوی: وثیقه «۴۷ میلیارد تومانی» نگذاشته‌ام!

خبرهای ضد و نقیض از تبدیل قرار «گالت» مر تفضوی به «وثیقه»

گفتگو با عباس حدادی
احتمال تغییر خط مشی آمریکا در مذاکرات هسته‌ای

گفتگو با دکتر محمدجواد ایتیسی
...مخاطبانی که دود می‌شوند و به هوا می‌روند

همه پرسی

آرزوی روحانی

تعیین راهبرد ملی برای حل مشکلات اقتصادی کشور
تعیین شیوه‌نامه برای مردم و دولت
تعیین شیوه‌نامه برای اقتصاد و سیاست

آقای روحانی در جریان دیدار با اعضای هیئت مدیره و مدیران عامل بانک ملی، در حالی که به استقبال از وی می‌روند، در حالی که به استقبال از وی می‌روند، در حالی که به استقبال از وی می‌روند...

روحانی باید مرد را امیدوار کند

ابراهیم امیرزاده
در گفتگو با اعتماد

ناگفته‌های زنگنه در جلسه غیر علنی

«افغانستان» زنگنه در نشست کابینه روزی گزارش می‌دهد

حقایق اقتصادی علاءالدین

بازار موبایل تهران چقدر مشتری و درآمد دارد؟

مجدد رختانی آهنگزار ممنوع الخروج شد

خبر از روز

روزنامه اعتماد، شماره ۳۱۴۷ به تاریخ ۱۵/۱۰/۹۳ در همین خصوص نوشت:

«یک «پیشنهاد»؛ پیشنهادی برای احیای یکی از اصول قانون اساسی. استفاده از اصلی که در طول ۳۶ سال پس از انقلاب تنها دوبرار مورد استفاده قرار گرفته است. روسای جمهور و شخصیت‌های زیادی بودند که تلاش کردند تا تبایر آن را بشکنند. روحانی اما می‌خواهد از این اصل استفاده کند. پیشنهاد می‌دهد که برای مسائل مهم به جای تصویب قانون به نظر مردم مراجعه شود. رئیس جمهور حقوقدان برای حل مشکلات می‌خواهد به قانون متوسل شود. توسل به اصل ۵۹ قانون اساسی. اصلی که سال‌هاست فراموش شده و می‌رفت تا تبدیل به یک «تابو» شود برای مقاطع حساس. روحانی اما نظر دیگری دارد. سودای احیای ظرفیت «همه پرسی» را در سر دارد. بهانه اصلی اقتصاد است تا مخاطبان اصلی دولت که همان مردم هستند هم به کمک دولت بیایند و نظر بدهند. دومین بار است که چنین درخواستی می‌دهد و تلاش دارد تا این بار راهی را که بسیاری تا نیمه رفته بودند را کامل برود. اصول قانون اساسی دارد تبدیل می‌شود به امید حسن روحانی برای حل مشکلاتی که به او ارث رسیده اند: اصولی که باید دید چقدر می‌تواند در اجرا و احیای آن موفق باشد؟

همه پرسی چیست؟

اصل ۵۹ قانون اساسی اما از همه پرسی می‌گوید. بر اساس این اصل از قانون «در مسائل بسیار مهم اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی ممکن است اعمال قوه مقننه از راه همه پرسی و مراجعه مستقیم به آرای مردم صورت گیرد. در خواست مراجعه به آرای عمومی باید به تصویب دو سوم مجموع

نمایندگان مجلس برسند». اما همه پرسى هم انواعى دارد. بر اين اساس دو نوع همه پرسى وجود دارد: اختيارى و اجبارى. همه پرسى اجبارى معمولاً براى تصويب قانون اساسى يا متمم آن است. در همه پرسى اختيارى نمايندگان مجلس ممكن است با اكثريت قاطع مساله يى را به راي عمومى واگذارند يا دولت، در غياب مجلس و يا با وجود آن، موضوعى را به راي عمومى بگذارد. امكان ديگر همه پرسى با درخواست همگانى است. به اين صورت كه اگر مجلس قانون گذارى به ميل خود موضوعى را به همه پرسى نگذارد، كسانى از مردم كه صلاحيت راي دادن دارند، ممكن است درخواستى را امضا كنند كه موضوع به راي عمومى گذاشته شود. شمار لازم براى اين درخواست، بر حسب قوانين كشورها، از ۵ تا ۱۵ درصد مجموع راي دهندگان در آخرين انتخابات است. اما اين اصل در ايران چند بار مورد استفاده قرار گرفته است؟ نخستين همه پرسى پس از پيروى انقلاب در سال ۱۳۵۷، به پيشنهاد حضرت امام (ره) در روزهاى ۱۰ و ۱۱ فروردين ۱۳۵۸ در سراسر ايران برگزار شد و بنا بر اعلام برگزار كنندگان آن ۹۸/۲ واجدان شركت در همه پرسى با دادن راي «آرى»، با برقرارى نظام جمهورى اسلامى موافقت كردند. همه پرسى بعدى اما ۱۰ سال بعد برگزار شد. درست ۱۰ سال بعد حضرت امام (ره) در نامه يى خطاب به رئيس جمهور وقت آيت الله خامنه اى هيأتى متشكل از ۲۰ نفر را مامور بازنگرى و اصلاح قانون اساسى كرد كه رياست اين گروه را آيت الله مشكيني برعهده داشت. سه ماه، بعد تغييرات در نظر گرفته شده توسط شوراي بازنگرى قانون اساسى در تاريخ ششم مرداد ۱۳۶۸ به راي گذاشته شد و با اكثريت آراى مردم تصويب شد. اين دو همه پرسى اما از جمله همه پرسى هاى «اجبارى» بوده است. اين بار اما حسن روحانى پيشنهاد برگرزى «همه پرسى اختيارى» را داده است: پيشنهادى براى گرفتن نظرات مردم در مسائل مهم كشور.

**** همه پيشنهادهای همه پرسى ۳۶ سال اخير**

با اين همه تقاضا براى انجام همه پرسى سوابقى هم در تاريخ انقلاب دارد. نخستين بار زمزمه هاى برگرزى همه پرسى درست در روزهاى داده شد كه لوايح دوقلوى دولت اصلاحات يعنى لوايح «اصلاح قانون انتخابات مجلس» و «تبين حدود وظيف و اختيارات رئيس جمهور» به در بسته شوراي نگهبان خورده بود. درست در همين روزها بود كه محمدرضا خاتمى نايب رئيس وقت مجلس پيشنهاد برگرزى رفراندوم را در مورد سرنوشت اين لوايح كه براى دولت اصلاحات اهميت زيادى داشت داد: پيشنهادهى كه از سوى بخش زيادى از نمايندگان وقت مجلس مورد استقبال قرار گرفت اما اين بار هم اين تقاضاى همه پرسى اختيارى تنها به يك پيشنهاد ختم شد و اجرايى نشد. كمى بعد درست در آذرماه سال ۸۳ بود كه دفتر تحكيم وحدت وقت با در نظر گرفتن يك ظرفيت پيشنهاد تغيير قانون اساسى را با يك كليك در يك پاىگاه اينترنتى تحت عنوان همه پرسى داد: درخواستى كه واكنش هاى مهمى را به دنبال داشت. سعيد حجارى از مخالفان اصلى اين طرح تحكيم وحدت با انتشار مقاله يى در همان زمان اظهار داشت: «اخيرا شنيده ام كه سايتى براى رفراندوم جهت تغيير قانون اساسى تبقيه شده است كه افرادى با كليك كردن دكمه يى در اين همه پرسى شركت كرده، لابد پس از مدتى كه به شمارش آرا خواهند پرداخت و آنگاه معلوم خواهد شد كه اغلب قريب به اتفاق ايرانيان با قانون اساسى فعلى مخالفند و لابد در چشم به هم زدن اين رژيم دود شده و به هوا خواهد رفت.» حجارى در مقاله خود متذكر شده است: من يادم نمى آيد كه قبل از انقلاب دانشجويان بحثى درباره رفراندوم در قانون اساسى و اصلاح قانون اساسى كرده باشند، بيشتر فعاليت دانشجويان فعاليت در كانون هاى محلى مساجد، كارخانه ها و از اين قبيل جاها در جهت سازماندهى توده ها بود، مثلاً در قضيه سيل جواديه دانشجويان فعاليت فراوانى داشتند يا در قضيه گراني بليت اتوبوس ها با مردم در خيابان ريختند و شاه را مجبور به ارزان كردن بليت ها كردند و بليت ارزان شد. سيد محمد خاتمى هم درست در روزهاى كه حوادث ۸۸ به اوج حواشى خود رسيده بود پيشنهاد برگرزى همه پرسى را داد: پيشنهادهى كه واكنش هاى متعددى نسبت به آنها صورت گرفت. محمود احمدى نژاد هم اما گريزى به همه پرسى داشته است.

درست در روزهاى كه اختلافاتش با مجلس شوراي اسلامى به اوج خود رسيده بود در حين برنامه زنده تلويزيونى پيشنهاد برگرزى همه پرسى براى تعيين تكليف اختلافاتش با مجلس را داد. بحث بر سر نحوه هدفمند كردن يارانه ها بود. مجلس درخواست دولت براى درآمد ۴۰ هزار ميليارى توماني دولت از محل هدفمند كردن يارانه ها را رد كرده بود و دولت از اين موضوع شاكى بود. درخواست احمدى نژاد براى برگرزى همه پرسى در آخرين روز كارى سال ۸۹ داده شد و به علت تعطيلات پيش رو باز هم اين تقاضا به فراموشى سپرده شد. عبدالله نورى وزير كشور دولت اصلاحات نيز در سال ۹۱ پيشنهاد برگرزى رفراندوم هسته يى را داده بود كه اين پيشنهاد نيز به جايى نرسيد. حسن روحانى نيز براى نخستين بار است كه درخواست برگرزى همه پرسى براى مسائل كشور را مى دهد. حسن روحانى پس از بازگشت از دومين سفر خود به نيويورك و درست در روزهاى كه مورد حمله شديد تندروها قرار گرفته بود در جلسه هيأت دولت موضوع نظرسنجى از مردم را پيرامون تنش زدائى با امريكا مطرح كرد. اين بار هم اما پيشنهاد روحانى به فراموشى سپرده شد.

**** پيشنهادهى كه باز هم فراموش مى شود؟**

اين بار حسن روحانى باز هم پيشنهاد همه پرسى داده است. پيشنهادهى كه براى رسيدن به مرحله اجرا آن هم درست در روزهاى كه يك مجلس ناسازگار با دولت بر سر كار است گذشته از رسيدن اين پيشنهاد به مرحله اجرا بايد به ميزان احتمال تصويب نتيجه آن توسط دوسوم نمايندگان مجلس هم توجه كرد. نمايندگانى كه اين روزها تمايل آتچنانى به تصويب لوايح دولت ندارند مسلماً به برگرزى همه پرسى اختيارى يا تصويب نتيجه آن نيز علاقه يى نخواهند داشت. برخى ديگر در اين ميان هستند كه مى گویند كشاندن مردم به پاى صندوق ها براى هر مساله يى اعم از اقتصادى و سياسى ميسر نيست. با اين همه

حسن روحانی این بار به نظر مردم دل بسته است. همان مردمی که او را به ساختمان پاستوری فرستادند که خالی از مشکلات نبود و همین مشکلات باعث شده که روحانی بازهم نظر مردم را بخواهد. پیشنهادهای برگزاری همه پرسی در تمام سال های اخیر یک پیشنهاد گذرا و مقطعی بوده است. این بار اما باید دید که روحانی جسارت رساندن این موضوع به مرحله اجرا و شکستن تابوی «همه پرسی» را خواهد داشت یا کمی جلوتر باید درخواست او را هم جزو آرشیوهای تاریخ برای درخواست های همه پرسی گذاشت؟" (۲)

واکنش های صورت گرفته به این سخن روحانی را در ادامه می خوانید:

سید محمد رضا خاتمی :

- کشور امروز با مسائل حاد و مشکلی دست به گریبان است که درباره این مسائل همه مسئولان به وکالت از مردم سخن می گویند. خوب است یک بار مردم مستقیما در مورد مشکلات کشور و راهکار مناسب برای مرتفع کردن آنها اظهار نظر کنند. از جمله این مسائل می توان به مساله انرژی هسته ای اشاره کرد. وقتی من به عنوان یک شهروند انتظار داشته باشم مشکل هسته ای ایران بدون لج بازی حل شود، اما برخی از تندروها در مورد راهکارهای لازم برای حل مساله هسته ای نظر دیگری داشته باشند، راهکار مناسب برای حل این مساله این است که موضوع به رای و نظر مردم گذاشته شود.
- در حوزه سیاسی آن چیزی که امروز فراتر از قانون به آن پرداخته شده و فراتر از قانون باید برای آن راهکار پیدا کرد، مساله حصر است. کسانی که به تربیون های رسمی دسترسی دارند یک طرفه از سوی مردم حرف می زنند و بر لزوم ادامه شرایط موجود پافشاری می کنند. بهتر است یک بار برای همیشه این مساله را با مراجعه به آرای عمومی حل کرد.
- مساله حصر در بعد داخلی و مساله انرژی هسته ای در بعد خارجی از جمله مهم ترین مسائل کشور است. لاینحل ماندن این دو مساله باعث شده بخشی از توان کشور به جای آبادسازی مصروف به اختلافات داخلی شود. اگر این دو مساله به رای مردم گذاشته شود، بخش عمده ای از مشکلات کشور حل خواهد شد. (۳)

حسین شریعتمداری:

- این اظهار نظر رئیس جمهور محترم در حالی است که مراجعه به فرآیند در دو جای قانون اساسی آمده است که دو نوع متفاوت با یکدیگر است. نوع اول، فرآیند تقنینی است که موضوع اصل ۵۹ قانون اساسی است. این نوع از فرآیند اعمال قوه مقننه است و از طریق مجلس صورت می پذیرد. با این توضیح که اصل ۵۹ تصریح می کند در مسائل بسیار مهم اقتصادی، سیاسی اجتماعی و فرهنگی می توان اعمال قوه مقننه را از راه همه پرسی و مراجعه مستقیم به آرای مردم انجام داد و همین اصل تاکید دارد درخواست مراجعه به آرای عمومی (فرآیند تقنینی) (باید به تصویب دو سوم مجموع نمایندگان مجلس شورای اسلامی برسد. بنابراین بر خلاف آنچه رئیس جمهور محترم اعلام کرده اند، با این نوع از فرآیند نمی توان مجلس را دور زد .
- اما نوع دیگر فرآیند یعنی فرآیند قانون اساسی در اصل ۱۷۷ آمده و موضوع آن، فقط تجدید نظر یا بازنگری در قانون اساسی است. این فرآیند دوم است که منوط به فرمان رهبری است و اجرای آن از مجلس نمی گذرد. بنابراین باید گفت اگر منظور آقای رئیس جمهور، همانگونه که اعلام کرده اند، مسائل فرهنگی و اجتماعی و... است که راهکار آن باز هم از مجلس می گذرد. درباره نوع دوم نیز بعید است منظور آقای رئیس جمهور تغییر قانون اساسی باشد که موضوع اصل ۱۷۷ است و به تصویب مجلس نیازی ندارد. اگرچه آن نیز مقدمات خاص خود را دارد و منوط به فرمان رهبری است. (۴)

صادق زیباکلام:

- مشکلات آقای روحانی نه در برگزاری فرآیند دوم است و نه با برگزاری فرآیند دوم هیچ یک از مشکلات ایشان سامان خواهد یافت. مشکل اساسی در وضعیت کلان سیاسی کشور است. بگذارید بیشتر توضیح دهم. اساس همه نظام های مردم سالار در دنیا روی چرخش نخبگان یا دولت انتخابی مردم قرار گرفته است. به این معنا که یک جریان سیاسی در قالب یک حزب در انتخابات عمومی شرکت کرده و در صورت به دست آوردن اکثریت آراء، دولت را تشکیل می دهد و به مدت چهار سال زمام امور کشور را در دست می گیرد. اگر مردم از عملکرد آن حزب، آن هیات دولت یا آن رئیس جمهور و کابینه اش رضایت نداشته باشند، چهار سال بعد مجددا آن حزب یا جریان سیاسی را انتخاب می کنند و در صورتی که از عملکرد آن در طول مدت آن چهار سال رضایت نداشته باشند، آن حزب را انتخاب نکرده و گروه دیگری یا حزب دیگری را انتخاب می کنند.

- در ایران اما اسما چرخش نخبگان وجود دارد، اما در عمل، این چرخش یک حرکت کوچک و در عین حال ناقصی بیش نیست. ۱۸ ماه پیش مردم ایران در یک انتخابات شرکت کرده و عملاً به سیاست‌های ۸ سال گذشته «نه» گفته و آقای روحانی را به عنوان جایگزین آن سیاست‌ها انتخاب کردند. اما مشکل دقیقاً از همین نقطه شروع می‌شود، چرا که اکثریت مردم به سیاست‌های قبلی «نه» گفته و خواهان تغییر و اجرای سیاست‌های جدید هستند اما دولت منتخب آنها در عمل نمی‌تواند سیاست‌ها و برنامه‌هایی را که دارد به اجرا بگذارد. چرا؟ چون با وجود برگزاری انتخابات و رای مردم به تغییر سیاست‌های گذشته و ابراز تمایل آنها به سیاست‌های جدید، سیاست‌های جدید به دلایل مختلف نمی‌توانند از قوه به فعل درآیند. (۵)

محمد صفری:

- ایجاد شک و تردید در میان افکار عمومی درباره برخی مسائل باعث ضعف در تصمیم‌گیری‌ها می‌شود. این اتفاق سبب خواهد شد چنددستگی و چندگانگی در میان مردم ایجاد شود. مردم که همه مصائب تصمیمات کلان و حساس را به جان خریدند و هزینه‌های آن را با ایستادگی و پایداری پرداخت کرده‌اند اکنون باید درباره چه موضوعی تصمیم بگیرند و یا با همه‌پرسی درباره آن نظر دهند؟ این موضوع نافی آن نیست که مردم حق تصمیم‌گیری و نظردهی ندارند. مردم همواره در چنین مسائلی به طور مستقیم و غیرمستقیم نقش داشته‌اند و نظر و رأی خود را مطرح کرده‌اند.
- همانطور که قانون تعیین کرده است و در قانون اساسی به آن اشاره دقیق شده است، در اصل ۵۹ قانون اساسی آمده است: «در مسائل بسیار مهم اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی ممکن است اعمال قوه مقننه از راه همه‌پرسی و مراجعه مستقیم به آراء مردم صورت گیرد. درخواست مراجعه به آراء عمومی باید به تصویب دوسوم مجموع نمایندگان مجلس برسد»
- این اصل نشان می‌دهد که ابتدا مجلس شورای اسلامی اگر به این نتیجه رسید که نیازمند برگزاری همه‌پرسی درباره موضوع مهمی است، باید به تصویب دو سوم مجموع نمایندگان مجلس شورای اسلامی برسد و باید توجه داشت که مجلس شورای اسلامی هم عصاره فضائل ملت است. پس از آن که دو سوم مجلس رأی دادند، در اصل یکصد و دهم قانون اساسی که وظایف و اختیارات رهبری را مطرح کرده است، قید شده برگزاری همه‌پرسی نیازمند فرمان رهبری است.
- در حقیقت در مقوله برگزاری همه‌پرسی در کشور تنها مجلس شورای اسلامی می‌تواند ورود کند و رهبری نظام هم باید فرمان و اجازه آن را صادر کنند و قوای دیگر در آن نقشی ندارند. اما پرسش مهم و اساسی همچنان باقی است، که منظور رئیس‌جمهور و اشاره ایشان به یک مسئله بسیار مهم که برای همه ما اهمیت دارد و در زندگی ما تأثیرگذار است، چیست؟ برداشت‌های گوناگونی را می‌توان طرح کرد. اکنون مهمترین موضوعی که در کشور جاری است، گفت‌وگوهای هسته‌ای هست. بیش از یکسال است که دولت یازدهم گفت‌وگوهایی را برای به نتیجه رسیدن درباره مسائل هسته‌ای ایران با گروه ۱+۵ آغاز کرده است که البته محور گفت‌وگوهای ایران با طرف مقابل، آمریکا و خاصه شخص وزیر خارجه این کشور است.
- با این اوصاف گمان می‌رود که دولت برای رسیدن به نتیجه مطلوب خود نیازمند چنین اقدامی است. بستر آن هم از روز گذشته و با آرزوی آقای روحانی برای برگزاری رفراندوم آماده شد و قطعاً، امروز و روزهای آینده هم شاهد خواهیم بود که موافقان و مخالفان این درخواست، دیدگاه و تحلیل‌های خود را ارائه خواهند داد.
- اگر فرض را بر همین احتمال بگیریم، همانطور که در قانون قید شده است، همه‌پرسی نیازمند رأی دو سوم نمایندگان مجلس شورای اسلامی است، تا در صورت موافقت رهبری فرمان آن از سوی ایشان صادر شود، توافق نهایی هسته‌ای هم براساس قانون نیازمند تصویب نهایی مجلس شورای اسلامی است، تا نهایی گردد. یکی از مواردی که طرف مقابل به ویژه آمریکا در گفت‌وگوهای هسته‌ای همواره مطرح می‌کند و اصرار به اجرای آن دارد، موضوع پیوستن ایران بر پروتکل الحاقی است. براساس قانون هم، اگر قرار بر پیوستن جمهوری اسلامی ایران به پروتکل الحاقی باشد، این مجلس شورای اسلامی است که باید تصویب کند که ایران به آن بپیوندد یا نه. در واقع آمریکایی‌ها چنین موضوعی را یکی از موانع دستیابی به توافق نهایی می‌دانند.
- اما این که اگر آقای روحانی این مسئله را بسیار مهم و تأثیرگذار در زندگی مردم معرفی می‌کند، به همان سیاست خوشبین بودن به نتایج مذاکرات باز می‌گردد. حتی اقتصاددانان و سیاستمداران کشورمان هم اعتقاد دارند که دولت نباید به نتیجه مذاکرات هسته‌ای دل‌بسته و همه متغیرها را براساس خوش‌بینی تنظیم کند. ضمن اینکه اگر در پس این نتایج مفهوم دیگری هم مورد نظر باشد از جمله برقراری روابط سیاسی و دیپلماتیک با آمریکا، که البته احتمال آن هم می‌رود یکی از گزینه‌هایی که رئیس‌جمهور در ذهن داشته باشد همین موضوع است، باز هم پروسه خاص خود را دارد و نیازمند فرایند دیگری است. (۶)

***راهی برای حل مسائل ۸۸ (حمیدرضا جلابی پور)**

- شاخص توسعه یافتگی در دنیا از چندین دهه پیش، میزان رجوع به آرای عمومی است. این ظرفیت در قانون اساسی ما هم وجود دارد و البته بلااستفاده مانده است. هم اکنون هم در کشور مسائلی بنیادین وجود دارد که به نظر می رسد وفاق عمومی و ملی بر سر آنها دچار خدشه جدی شده است. به عبارتی معلوم نبودن نظر عمومی جامعه نسبت به این مسائل بستری را ایجاد کرده تا هر گروهی بتواند به اسم مردم در این موارد اظهارنظر و البته درباره برخی اعمال نظر کرده و بقیه را اقلیت بنامد. شکی نیست که در این بین تعیین و تکلیف مسائل سال ۸۸ از اهمیت ویژه ای برخوردار است. این مسائل بعد از پنج سال نه تنها حل نشده که همچنان به عنوان محل اصلی شکاف و اختلاف داخلی مطرح هستند. بدین ترتیب به نظر می رسد اگر قرار باشد در جامعه مساله یی برای برگزاری رفراندوم وجود داشته باشد، همین مسائل سال ۸۸ هستند. (۷)

***ابزاری برای رسیدن به هدف (جواد حق شناس)**

- اصل همه پرسی یکی از مترقی ترین اصول قانون اساسی است. هرچند نمی توان دقیق پی برد که در ذهن حسن روحانی چه موردی است که باید برای رفع آن به آرای عمومی مراجعه شود اما معتقدم که مراجعه به این آرا یک ابزار برای رسیدن به هدف مشخص است. اگر وی اعلام می کرد که در کدام یک از مشکلات کشور باید با آرا عمومی مراجعه کرد شاید بهتر می شد نظر داد. اما به نظر می رسد با توجه به رویکردی که مجلس دارد که نوع نگرش حاکم بر آن نهاد قانونگذاری امکان وصول آن هدف را نمی دهد، رئیس جمهور بر این باور است که آرای عمومی غیر از آن است که در فضای مجلس در جریان است. بهتر است این موضوع روشن تر بیان شود. بحث مهم بودن مسائل کشور نیست بحث بر این است که رئیس دولت یازدهم با چه معضلی روبه رو شده است که نهاد نظارتی امکان عبور از آن را نمی دهد. بهتر است رئیس جمهور صریح تر با مردم صحبت کرده و از لفافه گویی خارج شود. (۸)

***بازگشت به حقوق اساسی مردم (مرتضی مبلغ)**

- با توجه به صحبت های حسن روحانی و ابراز آمادگی که برای اجرای اصلی از اصول مصرحه در قانون اساسی داشته است، می توان مسائل مهمی را مطرح کرد. اما در این برهه زمانی و با توجه به انتخاباتی که در پیش داریم، مهم ترین مساله کشور که بخواهد به همه پرسی گذاشته شود بحث نظارت استصوابی بر انتخابات است. بحثی که شاید بتوان دلیل خاصی نیز برای آن ذکر کرد و آن عملکرد شورای نگهبان است، عملکردی که طی آن طرح احراز صلاحیت کاندیداها در انتخابات، جایگزین عدم احراز صلاحیت کاندیداها شده است. چون این امر به حقوق اساسی ملت بازمی گردد و از آنجا که تمام نهادهایی که با انتخابات تاسیس می شود، شاید بهترین کار برای اعلام نظر در این مورد اخذ آرای عمومی است: آرای که بتواند نتیجه بررسی این موارد را در نهاد نظارتی کشور حل و فصل کند. (۹)

***اصلی برای حل مشکلات (بهمن آرمان)**

- آنچه در سخنان حسن روحانی در همایش اقتصادی مشخص بود، وجود مسائلی در کشور است. مشکلاتی که رئیس قوه مجریه علاقه مندی خود را برای اجرای اصلی از قانون اساسی اعلام کرده که طبق آن می تواند با مراجعه به آرای عمومی برای حل و فصل آنها اقدام کند. اما آنچه در صدر موارد مهمی قرار دارد که رئیس دولت می تواند آن را به اجرا بگذارد، چگونگی اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی است: مساله یی که نحوه اجرای آن در چند سال گذشته می تواند موضوع یک رفراندوم باشد. از منظر اقتصادی مشکل بزرگی که در کشور وجود دارد، دخالت دولت در این حوزه است و نتیجه آن هم نحوه نادرست خصوصی سازی است. بنابر آنچه حسن روحانی گفته است می توان حدس زد که منظور وی نیز همین امر است: اصل مهمی که اگر به اجرا گذاشته شود مشکلات بسیاری از اقتصاد کشور حل می شود. (۱۰)

***نیاز به حمایت سیاسی (غلامعباس توسلی)**

- مسائل کشور از جمله اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی از مسائل مهمی است اما بعضی در اولویت قرار دارند. از آنجایی که برای حسن روحانی اقتصاد خیلی حایز اهمیت بوده و توانسته در مدت زمان کوتاهی آن را بحق در مسیری قرار دهد که تا حدودی توسعه اقتصادی رشد مختصری یابد، می توان آن را مساله یی برای رفراندوم دانست. اما این امر در مرحله دوم نیاز به حمایت دارد: حمایتی سیاسی با مشارکت حداکثری مردم. رشد اقتصادی به سیاست هایی وابسته است که اگر به آن توجه نشود رشد اقتصادی مختصری که به وجود آمده ممکن است فروکش کند. حمایت سیاسی پشتوانه مسائل اقتصادی است. تصمیمات بزرگ اقتصادی در دولت یازدهم نیازمند این حمایت است: حمایتی که یقینا اگر در آرای عمومی تجلی یابد کوچک ترین ضربه یی را به اقتصاد وارد نمی کند. اما پاسخ دادن به این مبحث که واقعا با سیاست پیوند خورده است، به سوال حساب شده یی نیاز است. (۱۱)

***همه پرسى و موظف كردن دولت (ناصر ايمانى)**

- براى انتخاب اهم مواردى كه در کشور وجود دارد كه مى توان براى تصميم گيرى آن به آراى عمومى مراجعه كرد، مى توان از مسائل اقتصادى ياد كرد. و چون در اين خصوص حسن روحانى به عنوان رييس قوه مجريه آن را مطرح كردند، دو مورد را قابل ذکر مى دانم. نخستين موردى كه مى توان براى آن رفراندوم برگزار كرد، كوچك شدن دولت است: مساله يى كه بسيارى از مشكلات حوزه اقتصادى كه رييس جمهور در همایش ديروز از آن نام بردند به همين مهم بر مى گردد. اگر حجم دولت كوچك شود نه همه مشكلات اما بسيارى از آنها حل مى شوند. مورد دوم، مساله جدا كردن بودجه جارى دولت از نفت در يك بازه زمانى دو الی سه ساله است. تنها در صورت برگرارى همه پرسى است كه دولت موظف به اجراى آن مى شود. حال بايد دید آیا دولت موافق به رفراندوم گذاشتن اين دو موضوع هست يا خير؟ **(۱۲)**

***رفراندوم با کدام توجیه؟ (غلامعلی جعفرزاده)**

- من واقعا از اين سخنان آقای روحانى در عجب هستم. آیا واقعا مى توان اقتصاد را با رفراندوم مدیریت كرد؟ آیا اصلا تهيّه قوانين جزى و تخصصى در صلاحيت عمومى هست؟ اگر اين طور باشد اصلا چرا ما مجلس داریم؟ من فكر نمى كنم چنين تجربه يى در هيچ نظام توسعه يافته يى وجود داشته باشد. اگر آقای روحانى به برخى فرآيندها و رفتارها در نهاد مجلس انتقاد دارند، اصلا دليل نمى شود كه كل كار كرد نهاد قانون گذار کشور را زير سوال ببرند. راهكار اين است كه تلاش هاى سياسى متوجه افزايش كيفيت نمايندگان و نهاد پارلمان شود، نه اينكه كل موجوديت آن يكسره نفى شود. آقای رييس جمهور، دولت و نظام مى توانند درباره موضوعاتى رفراندوم برگزار كنند، كما اينكه قباله در نظام جمهورى اسلامى اين اتفاق افتاده است. اما نبايد به بهانه بحث تاثير گذارى در افكار عمومى مسائل کشور را به سطح نازلى كشاند. مهم تر از برگزارى رفراندوم تشكيل نهادهای تصميم گيرى است كه بر اساس نظر مردم شكل بگيرند. **(۱۳)**

***مبنای اجرائی مبهم (اسماعیل جلیلی)**

- من نمى دانم اصلا آقای روحانى اين حرف را با چه مبنای قانونى و حقوقى زده اند. قطعا اگر حرف ايشان مبنای حقوقى داشته باشد، دولت در مقام مجرى امور کشور و قانون اساسى مى تواند چنين كارى كند. اگر هم مبنای حقوقى در كار نباشد، بدون آن هيچ چيز امكان پذير نيست. اما يك مساله در خصوص برگزارى همه پرسى واضح است و آن اينكه چنين كارى نمى تواند براى امور جزى و البته تخصصى صورت بگيرد. فرض كنيم درباره لايحه بودجه چه رفراندومى مى توان برگزار كرد؟ قرار است مردم چگونه به چنين لايحه سنگينى راى دهند؟ اطلاعات تخصصى آن را از كجا مى آورند؟ آیا عموم مردم توان هضم مسائل سنگين و فنى آن را دارند كه بتوانند به عنوان نظر دهندگان نهايى مورد توجه قرار بگيرند؟ به نظر مى رسد برگزارى همه پرسى و رفراندوم موضوعى است كه مطابق تمام استانداردهاى توسعه يافتگى سياسى در دنيا است. اما به شرط آنكه موضوع آن اين قابليت را داشته باشد كه مردم را به عنوان داوران نهايى آن قرار دهيم. **(۱۴)**

***جرعه، جرعه، آزادى (محمود ميرلوحى)**

- براى برخى در ايران گوياء قانون اساسى و خصوصا فصل حقوق ملت در آن براى بايگانى شدن، تهيّه شده است. واضح اين است كه برگزارى رفراندوم در موضوعات مختلف يکى از ظرفيت هاى قانون اساسى است كه بايد از آن بهره گرفت. چندی پيش در سويس حتى براى خريد طلا توسط دولت اين کشور، همه پرسى برگزار شد. اين اعتماد نظام هاى توسعه يافته به آراى عمومى مهم ترين عامل پيشرفت آنان بوده است. اکنون در ايران موضوعات مورد مناقشه زياد است كه البته تمام گروه هاى سياسى هم در آن به نام ملت حرف خود را مى زنند. اين موضوعات نظير بحث هسته يى مى توانند محور يك رفراندوم باشند. حتى فرآيندهاى برگزارى انتخابات هم مى تواند موضوع ديگرى براى يك رفراندوم باشد. اما چيزى كه مهم است، اين است كه چنين بحث هاى بايد اندك اندك و به تدريج به جامعه تزريق شوند تا خود آنها به محل شوک جديدى تبديل نشوند. به قول معروف آزادى را بايد جرعه جرعه نوشيد. **(۱۵)**

***اما و اگرهای همه پرسى (احمد شيرزاد)**

- در مورد اظهارات رييس جمهور در خصوص تمايل براى برگزارى همه پرسى در مسائل مهم کشور، پاسخ مشخصى دارم ولى پاسخى همراه با اما و اگر. همه پرسى يا رفراندوم وقتى معنا مى يابد كه موضوعى به بحث جدى تبديل شده باشد: موضوعى كه در اصل به عنوان چالشى در مسائل مهم کشور است و البته دو نظر مختلف در مورد آن وجود داشته باشد. اما اجراى اين اصل از قانون اساسى زمانى تحقق مى يابد كه صاحبان هر دو نظر به طور مساوى از حق دسترسى به رسانه ملي برخوردار باشند. اگر اين مهم بخواهد از سوى رسانه ملي يك سويه و با بيان يك راي به مردم تبليغ شود، انجام نگيرد، بهتر است. اين امر زمينه و شرط برگزارى همه پرسى است. اگر اين شرط برآورده شود هر چند سمبليك، مى توان «توافق هسته يى» را بحث مهمى دانست كه مى توان به نظر مردم واگذار كرد. اينكه در شرايط موجود اگر به توافقى در اين زمينه دست يابيم به نفع کشور هست يا خير؟ **(۱۶)**

- «افسون زدایی از همه پرسی» عنوان یادداشت ستون «اول دفتر» روزنامه ی «ایران» به قلم «علی اکبر گرجی» حقوقدان و عضو هیات علمی دانشگاه شهید بهشتی است که در آن با اشاره به انواع همه پرسی در نظام های سیاسی در خصوص همه پرسی مورد نظر روحانی آمده است: نوع سوم همه پرسی که به گمان من، دکتر حسن روحانی بیشتر به آن نظر دارد، همه پرسی قانونگذارانه یا تقنینی است.
- به نوشته ی ایران، این شیوه در اصل همان شیوه ای است که در اصل ۵۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران پیش بینی شده است و یکی از دستاوردهای درخشان قانون اساسی است که با کمال تأسف تاکنون مسکوت مانده است و در واقع مانند برخی از اصول دیگر قانون اساسی هنوز حتی یک بار هم به اجرا درنیامده است. اشاره رئیس جمهوری حقوقدان ما اشاره ای کاملاً صریح و صحیح بود. جامعه حقوقی کشور از سال ها قبل از اشاره رئیس جمهوری، همواره در کلاس های درس تقاضا برای استفاده از ظرفیت قانونی همه پرسی را مطرح می کرد و اکنون خوشحال هستیم که رئیس جمهوری محترم این مطالبه حقوقدانان را به عرصه عمومی هم کشاند و آن را به نوعی به یک مطالبه عمومی بدل کرد. (۱۷)

فهرست ورود

BBC

فارسی

صفحه اول | بخش زنده | ایران | افغانستان | جهان | هنر | ورزش | اقتصاد | دانش | شما | عکس | تلویز

درخواست رئیس جمهوری ایران برای برگزاری همه پرسی

به اشتراک گذاری

۴ ژانویه ۲۰۱۵ - ۱۴ دی ۱۳۹۳ ۵۴

رئیس جمهوری ایران خواستار اجرای اصلی از قانون اساسی شده است که بر برگزاری همه پرسی در مسائل مهم اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی تأکید دارد.

حسن روحانی که در همایش اقتصاد ایران سخن می گفت، تأکید کرد: «برای یک بار هم که شده، درباره مسئله بسیار مهم که ممکن است اختلافی هم باشد... [مسئله ای که] برای همه اهمیت دارد و در زندگی همه تأثیرگذار است، نظر مستقیم مردم پرسیده شود».

به گفته رئیس جمهوری ایران، بر اساس قانون اساسی، مسائل مهم اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی به جای این که در مجلس تصویب شود، باید مستقیماً به آرای عمومی و همه پرسی گذاشته شود؛ اما آن طور که آقای روحانی گفته، «اکنون ۳۶ سال گذشته و یک بار هم این اصل قانون اساسی اجرا و عمل نشده است».

* روزنامه ی «شرق»

- سرمقاله ی روزنامه ی «شرق» با عنوان «همه پرسى و راهکار حقوقى آن» به قلم «نعمت احمدى» حقوقدان نیز به تحلیل موضوع همه پرسى مطرح شده از سوى روحانى اختصاص دارد.
- در این سرمقاله آمده است: هم اکنون موضوعات مهم و اساسى قابل توجهی داریم که به باور صاحب این قلم می توان از طریق همه پرسى به حل آنها پرداخت. هم اکنون در حال مذاکره با آمریکا هستیم وزیر امور خارجه کشورمان با وزیر امور خارجه کشور آمریکا بر سر یک میز می نشینند و حتى دیگر اعضای ۵+۱ هم غایب این مذاکره می باشند.
- در ادامه می خوانیم: آیا وقت آن نرسیده بعد از ۳۶ سال موضوع رابطه با آمریکا را از مردم بپرسیم؟ یا در موضوع اقتصادى، مساله پرداخت یارانه نقدى به همه مردم مدتی است در دستور کار دولت است و همراهه مبالغ هنگفتی به صورت مساوی به همه پرداخت می شود، این شیوه را نمی توان تا همیشه ادامه داد، درصدی از مردم به این مبلغ و بیشتر آن نیاز مبرم دارند و عده ای این مبلغ تأثیری در زندگی آنها ندارد، آیا منطق اداره مملکت ادامه چنین وضعی را تجویز می کند؟ بهتر نیست از مردم سوال شود و ده ها مطلب دیگر. اصل ۵۹ یکی از اصول مهم قانون اساسی است و رئیس جمهور که برابر اصل ۱۱۳ مسوولیت اجرای قانون اساسی را برعهده دارد، ضرورت رجوع به این اصل را حس کرده است. (۱۸)

* روزنامه ی «آرمان»

- «همه پرسى» نیز عنوان یادداشت روزنامه ی «آرمان» به قلم «بهمن کشاورز» حقوقدان و وکیل پایه یک دادگستری است که در آن با اشاره به اصول قانون اساسی که همه پرسى در آن اصول پیش بینی شده، آمده است: همه چیز به مردم ختم می شود و شاید بهتر باشد بگوییم همه چیز از مردم آغاز و به آنان ختم می شود.
- در ادامه با اشاره به اهمیت همکاری شورای نگهبان با نمایندگان مردم در خصوص برگزاری همه پرسى ها آمده است: تصمیم مجلس درخصوص برگزاری همه پرسى طبق نظری که شورای نگهبان در سال ۱۳۸۱ داده است باید همانند سایر مصوبات مجلس در اجرای اصل ۹۴ قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال شود. سوالی که ممکن است مطرح شود این است که آیا شورای نگهبان می تواند با اصل برگزاری همه پرسى - به رغم اینکه به تصویب دوسوم نمایندگان رسیده است - مخالفت کند و نظر مجلس را تنفیذ ننماید؟ به نظر می رسد شورای نگهبان صرفا در مواردی که در انتهای اصل ۱۷۷ قانون اساسی آمده و به تعبیری می توان آن را خاتمه قانون اساسی دانست، در موارد دیگر نمی تواند با اصل همه پرسى مخالفت کند. (۱۹)

* روزنامه ی «اطلاعات»

- روزنامه ی «اطلاعات» نیز در یادداشتی با عنوان «نگاهی متفاوت به همایش اقتصاد ایران» به ارزیابی پیشنهادهاى اقتصادى رئیس جمهورى در همایش «اقتصاد ایران» پرداخت و نوشت: شاخص سخنان رئیس جمهور در ارزیابی اقتصاد ایران در چند گزاره مهم بیان شد. اول، اقتصاد باید از بیماری رانت و انحصار نجات یابد. دوم، تنیده شدن سیاست با اقتصاد در کشور چنان شده است که نفوذ قدرت سیاسى بستر ساز رانت خواری و انحصار اقتصادى شده است. سوم، ورود نخبگان برای نظپردازی درباره مشکلات اقتصادى و جستجوی علمى برای یافتن بهترین راهکارها. چهارم، تغییر و تحول در تناسب سیاست و اقتصاد. پنجم، تحول در نظام اجرایی مالیاتی، به گونه ای که همه کسانی که فعالیت اقتصادى دارند موظف به پرداخت مالیات باشند. ششم، خروج از «رکود تورمی» که شاخص اقتصادى کشور شده است. (۲۰)
- اطلاعات افزود: همایش اقتصاد ایران از موفق ترین همایش های تخصصی بود که در آن مجموعه ای از ادبیات اقتصادى درباره تشریح مشکلات اقتصادى و راهکارها ارائه گردید. جا دارد رسانه ملی صدا و سیما با پخش این سخنرانی ها و تشکیل میزگردهای تخصصی به نقد عالمانه آن با بهره گیری از صاحب نظران اقتصادى پردازد. (۲۱)

* روزنامه ی «تعالی»

- «انگیزه رئیس جمهور از سخنان اخیر چیست؟» هم عنوان سرمقاله ی روزنامه ی «تعالی» است که در آن آمده است: آقای حسن روحانى، رئیس جمهورى است بسیار آگاه؛ آگاه تر از بسیاری از کارشناسان و تحلیلگران. در سخنرانی های خود بسیار دقیق، منسجم و عقلانی طرح موضوع و مساله می کند و راه حل های کلان و منطقی ارایه می دهد.
- در ادامه با اشاره به مسایل مطرح شده از سوى رئیس جمهورى در چند کنفرانس اخیر از جمله کنفرانس «اقتصاد ایران» آمده است: بر این اساس سوال مطرح آن است که باتوجه به وجود چنین توانمندی فکری در ایشان به عنوان رئیس دولت، چه ضرورتی به طرح این مسایل در فضای عمومى توسط ایشان وجود دارد و چرا رئیس جمهورى و دولت ایشان اقدام به اجرایی کردن راهکارهای دقیقی که خود بهتر از هر کسی بر آنها آگاهی و اشراف دارند، نمی کنند؟ به راستی مخاطبان سخنان رئیس جمهورى چه کسانی هستند؟

- به نوشته ی تعادل، شاید دو یا سه پاسخ بیشتر نتوان به این سوال داد. یک پاسخ عدم تکاپوی قدرت دولت برای انجام چنین اقدامات مهم و اساسی در حوزه های اقتصادی و سیاسی است و ضرورت طرح این مسایل جهت بسیج اجتماعی و کسب پشتوانه مردمی برای حرکت به سمت اجرای این راهکارها. پاسخی که شواهد بسیاری در سخنان ایشان در تایید آن می توان یافت. پاسخ دوم به سوال می تواند، از باب، عقب نشاندن رقبا از حمله و هجوم به دولت ایشان و دست کشیدن آنها از انواع کارشکنی ها و آزار و اذیت ها در مسیر اجرایی شدن اهداف دولت باشد. فرض سوم درباره چرایی چنین سخن گفتن هایی توسط رئیس جمهور، می تواند ضمن در بر داشتن هر دو پاسخ گفته شده فوق، برای شکستن فضای شاید تاحدودی راکد و ایجاد شور و حرکت در جامعه و پیام رسانی به داخل و خارج از کشور برای توجه دادن به تغییر گفتمان اقتصادی و سیاسی کشور ارزیابی شود. (۲۲)

چرا روحانی درخواست برگزاری رفراندوم کرده است؟

➔ به اشتراک گذاری

🕒 ۴ ژانویه ۲۰۱۵ - ۱۴ دی ۱۳۹۳ 22

حسن روحانی، رئیس جمهوری ایران خواستار برگزاری همه پرسی، به عنوان یکی از اصول قانون اساسی ایران شده، اما دقیقاً مشخص نکرده که در شرایط موجود برگزاری همه پرسی را در چه موضوعی لازم دیده است. آقای روحانی گفته "برای یک بار هم که شده، درباره مسئله بسیار مهم که ممکن است اختلافی هم باشد... نظر مستقیم مردم پرسیده شود".

به نظر شما در حال حاضر "اختلاف" نظر در چه موضوعی باعث شده که رئیس جمهور لزوم مراجعه به آراء عمومی را مطرح کند؟ شما ترجیح می دهید درباره چه موضوعاتی در ایران همه پرسی برگزار شود؟

در ۳۶ سال گذشته به جز اولین رفراندوم جمهوری اسلامی در فروردین ۵۸ و دو رفراندوم قانون اساسی و بازنگری آن در سال های ۵۸ و ۶۸، رفراندومی در ایران برگزار نشده، اما لزوم همه پرسی در موضوع هسته ای و بارانه ها مطرح بوده است که به دلیل مخالفت هایی عملی نشد. آقای روحانی همچنین درباره پرونده هسته ای ایران گفته "آرمان ما به سانتریفیوژ وصل نیست". او در سخنرانی امروز خود گفته: "مگر کسی در میز مذاکره بر سر اصول و آرمان ها بحث می کند؟ یک عده در توهمات زندگی می کنند. دنیای امروز بحث منافع است".

به نظر شما آیا در مذاکرات هسته ای ایران و ۵+۱ منافع ملی در مقابل آرمان های نظام قرار گرفته یا شما این دو مقوله را در تضاد با هم نمی بینید؟

در صورت برگزاری یک رفراندوم هسته ای، رای شما چه خواهد بود؟ در حال حاضر چقدر برگزاری رفراندوم در ایران را محتمل و عملی می بینید؟

- «آیا آرمان ما به سانترفیوژ وصل است؟» نیز عنوان سرمقاله ی روزنامه ی «رسالت» به قلم «محمد کاظم انبارلویی» مدیر مسوول این روزنامه است که در آن با انتقاد از سخنان رییس جمهوری در بخش مربوط به سیاست خارجی و موضوع هسته یی آمده است: شعار ملی «انرژی هسته ای حق مسلم ماست» که از متن فهم مردم ما صادر شده است ناظر به حفظ استقلال علمی کشور است. استقلال یکی از آرمان ها و شعارهای اصلی انقلاب اسلامی است. اینکه گفته شود؛ آرمان ما به سانترفیوژ وصل نیست، یک مغالطه است. مثل اینکه به رهبران نهضت ملی شدن صنعت نفت گفته شود این همه داد و فریاد و درگیری با امپریالیسم انگلیس و آمریکا درست نیست، آرمان ما وصل به چند بشکه نفت ناقابل نیست! «آیا آرمان ما به چند متر برد بیشتر و کمتر موشک ها وصل است؟» اگر فشارها به بهانه دفاع ملت ما از قدس و مظلومین فلسطینی به اتهام حمایت از تروریسم ادامه یابد، درست است بیایم بگوییم؛ «آرمان ما به ...»؟ (۲۳)

روزنامه ی «جوان»

- «آیا دولت به گفتمان رقیب نیازمند است؟» هم عنوان یادداشت روزنامه ی «جوان» است که در آن با انتقاد از سخنان روحانی درباره ی رفتارندوم آمده است: رئیس جمهور به عنوان دبیر شورای امنیت ملی تجربه رفتارندوم خواهی اصلاح طلبان را دیده و شنیده است و بازتاب این سخنان را نیز به خوبی می داند اما علت اصرار بر بیان آن حتی بدون اشاره به یک موضوع خاص برای چیست؟ طبیعتاً همه سلاقی موجود در کشور یک برداشت از آن ندارند و بسیاری آن را در راستای کم کاری یا عبور از مشکلات حال کشور می دانند.
- جوان افزود: در توسعه یافته ترین کشورها، رفتارندوم برای مسائلی مانند اصلاح قانون اساسی، تجزیه از یک کشور، الحاق یک منطقه به یک کشور یا پیوستن به واحد پول اتحادیه ها برگزار می شود. هیچ کشوری را نمی توان یافت که سیاست خارجی یا یک مسئله اقتصادی را به رفتارندوم گذاشته باشد. (۲۴)

*بی بی سی فارسی:

- حسن روحانی، رییس جمهوری ایران خواستار برگزاری همه پرسی، به عنوان یکی از اصول قانون اساسی ایران شده، اما دقیقاً مشخص نکرده که در شرایط موجود برگزاری همه پرسی را در چه موضوعی لازم دیده است. (۲۵) آقای روحانی گفته "برای یک بار هم که شده، درباره مسئله بسیار مهم که ممکن است اختلافی هم باشد... نظر مستقیم مردم پرسیده شود."
- به نظر شما در حال حاضر "اختلاف" نظر در چه موضوعی باعث شده که رییس جمهور لزوم مراجعه به آراء عمومی را مطرح کند؟ شما ترجیح می دهید درباره چه موضوعاتی در ایران همه پرسی برگزار شود؟
- در ۳۶ سال گذشته به جز اولین رفتارندوم جمهوری اسلامی در فروردین ۵۸ و دو رفتارندوم قانون اساسی و بازنگری آن در سالهای ۵۸ و ۶۸، رفتارندومی در ایران برگزار نشده، اما لزوم همه پرسی در موضوع هسته ای و یارانه ها مطرح بوده است که به دلیل مخالفت هایی عملی نشد. آقای روحانی همچنین درباره پرونده هسته ای ایران گفته "آرمان ما به سانترفیوژ وصل نیست". او در سخنرانی امروز خود گفته: "مگر کسی در میز مذاکره بر سر اصول و آرمان ها بحث می کند؟ یک عده در توهمات زندگی می کنند. دنیای امروز بحث منافع است."
- به نظر شما آیا در مذاکرات هسته ای ایران و ۵+۱ منافع ملی در مقابل آرمان های نظام قرار گرفته یا شما این دو مقوله را در تضاد با هم نمی بینید؟
- در صورت برگزاری یک رفتارندوم هسته ای، رأی شما چه خواهد بود؟ در حال حاضر چقدر برگزاری رفتارندوم در ایران را محتمل و عملی می بینید؟
- اگر مایلید در برنامه نوبت شما شرکت کنید می توانید اطلاعات تماس خود را برای بی بی سی فارسی بفرستید تا با شما تماس گرفته شود. (۲۶)

*** اما نکته هایی از این ماجرا:

آنچه از مجموع سخنان رئیس جمهور و مفسرین این گفتار، مبین این نکته است که:

الف - اصلی ترین موضوع مورد چالش دولت یازدهم، نوع تعامل با تحریم کنندگان ایران از حیث جلب توجه و نظر مستکبرین برای رفع تحریم و ساماندهی اوضاع اقتصادی در راستای تحقق وعده های انتخاباتی رئیس جمهور محترم می باشد که در قالب مفاد مطروحه در مذاکرات هسته ای یعنی: «محدودیت های هسته ای و نظامی و متعاقب آن، رابطه آزاد با آمریکا و جامعه جهانی!!» متجلی می گردد.

ب- در طی یکسال و نیم گذشته از عمر دولت یازدهم، امام خامنه ای بارها و بارها بر خوشبین نبودن به مذاکرات تأکید نموده و ضمن حمایت از تیم مذاکره کننده و مفید خواندن این تجربه، چارچوب و خط قرمزهای این مذاکرات (۲۷) و (۲۸) و (۲۹) را تبیین و نهایتاً پس از اوجگیری

شایعات مربوط به برخی توافقات پشت پرده در **جلسه با کارگزاران دستگاه دیپلماسی در مورخ ۲۲ مرداد ۱۳۹۳ (۳۰)**، **منشور سیاست خارجی انقلاب اسلامی (۳۱)** را تدوین و مجدداً خط قرمزهای نظام را برجسته سازی می کنند.

از جمله این خط قرمزها همین محدودیت هسته ای و نظامی است؛ فلذا از دیگاه بدخواهان نظام و فرصت طلبان، طرح رفراندوم مطروحه تقابلی است با گفتمان امام جامعه اما در چارچوبی به ظاهر مدنی!! و در قالب مشروعیت بخشی!! به **"اقدامی منفعت طلبانه نه آرمانگرایانه!!؟"**؛ موضوعی که در سخنان ریاست محترم جمهور در همایش اقتصاد ایران مورد تصریح قرار می گیرد .

شاید مروری بر سخنرانی های دکتر عبدالرضا داوری در بهمن ماه ۱۳۹۱ **(۳۲)** که **"در راستای ترسیم اضلاع سه گانه هرم قدرت در نظام جمهوری اسلامی (شامل مردم، روحانیت و بازار) و تبیین مواضع دو جریان نهادگرا (یا مردم گرا، که دو ضلع روحانیت و مردم را به عنوان منشأ قدرت حاکمیت انتخاب می کنند) و تکنوکرات (یا بازارگرا، که دو ضلع روحانیت و بازار را به عنوان منشأ قدرت حاکمیت انتخاب می کنند) پرداخته و اصلی ترین اختلاف ایشان را در سیاست خارجی و آنهم بدین شرح که نهادگرایان (مانند امام خامنه ای و دکتر احمدی نژاد) سیاست خارجی را بر مبنای اهداف و آرمان های انقلاب تنظیم و اجرا می کنند، لیکن تکنوکرات ها (مانند هاشمی رفسنجانی، میرحسین موسوی، سید محمد خاتمی و ...)، سیاست خارجی را بر اساس منافع اقتصادی طرح ریزی می کنند"**، خالی از لطف نباشد.

جدول ذیل (مهم) سر فصل خطوط و شاخصه های منشور سیاست خارجی از دیدگاه امام خامنه ای را ترسیم و جزئیات این شاخصه ها را برجسته می نماید.

منشور سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران

مقتبس از فرمایشات امام خامنه ای در دیدار مسئولان وزارت امور خارجه و سفری جمهوری اسلامی ایران به مقیمه - ۲۳ مرداد ۱۳۹۳

موضوع	شاخص	اهمیت کار دیپلماتیک
۱- ضرورت تعیین دقیق و صریح هدفها؛ برخی اهداف آرمان های بزرگ و ملی هستند، برخی راهبردی و منطقه ای به شمار می روند و بعضی دیگر منطقه ای و موضعی هستند که این اهداف در همدی سطوح باید دقیقاً مشخص باشد	الف- هر کسی نشانند منطق مسئولان جمهوری اسلامی یعنی مردم سالاری دینی	یک دیپلماسی هوشمندانه و فعال می تواند دستوردهای بسیار مهم سیاسی، اقتصادی، انسانی و اجتماعی به همراه بیاورد که با هیچ حرکتی از جمله جنگ های پرهزینه و پرخطر نیز حاصل نمی شود و این واقعیت نشان دهنده وزن و جایگاه دستگاه دیپلماسی در مجموعه مدیریت یک کشور است. امام خامنه ای رویدادهای چندین سال اخیر در منطقه را نشان دهنده واقعیت یاد شده خواندند و خاطرنشان کردند: قدرت هایی تلاش کردند با زور و اسلحه منافع خود را تأمین کنند که ناکام ماندند اما کسانی با ظرافت، هوشمندی و تحرک، توانستند منافع خود را به خوبی تأمین کنند. اگر در مقطع فعلی دستگاه دیپلماسی بتواند حضور فعال، هوشمندانه و مقتدرانه داشته باشد، جایگاه و استحکام جمهوری اسلامی در چندین دهه سال آینده و در نظم جدید جهانی به عنوان جایگاهی برجسته تثبیت می شود و گر نه، در جهان پیش رو، از موقعیت لازم برخوردار نخواهیم بود. دوران فعلی، دوران گذر به یک نظم جدید جهانی است؛ در کنار بازیگران سنتی، بازیگران جدیدی در آسیا، آفریقا و آمریکای لاتین وارد عرصه شده اند و در تلاشند جایگاه خود را در نظم جدید پیش رو، تثبیت کنند.
۲- سازمادهای مناسب؛ با نگاه به اهداف و با توجه به قابلیت ها	ب- برجسته کردن ویژگی ها و میزبان دیپلماسی ایرانی در جهان	ب- اهداف و سیاست های کلانی که باید به طور دائم مد نظر سیاست خارجی باشد:
۳- برخورداری از عناصر با صلاحیت	الف- هوش دیپلماتیک؛ پیش بینی اهداف و حرکات طرف های مقابل در مذاکرات و تعاملات و برنامه ریزی و و حرکات خود را با توجه به آن ها، برنامه ریزی و عملیاتی کردن	ب- «دیپلماسی ایرانی» شامل = پ/ با پایبندی به موازین شرع در رفتارهای فردی و اجتماعی و در محافل دیپلماتیک، و تترسیدن از هیبت و تشر قدرتهای بزرگ از جمله آمریکا، ویژگی خاص دیپلماسی ایرانی است و باید مورد توجه جدی باشد. ب/ «دفاع صریح، قاطع و واقعی از منظوم» پ/ «مخالفت جدی با نظام سلطه» ب/ «تأمین منافع ملی»؛ از اهداف مشترک همه دستگاه های دیپلماسی جهان است پ/ «حفظ سرمایه ملی»؛ در دیپلماسی ایرانی، علاوه بر تلاش برای تأمین منافع ملی، «حفظ سرمایه ملی» بسیار مهم است؛ چرا که اگر سرمایه ملی از دست برود دستگاه دیپلماسی بدون پشتوانه می شود و منافع ملی نیز قابل تأمین نخواهد بود.
۴- پایبندی صادقانه و عمیق به اهداف؛ اگر کسی بدون ایمان و باور عمیق به اهداف، در عرصه دیپلماسی فعال باشد قطعاً نمی تواند موفق شود.	ب- «نرمش قهرمانانه» برخلاف برخی تفاسیر، معنای واضحی دارد که نمونه ای آن در مسابقه کشتی نمایان است؛ در این مسابقه که هدف آن شکست دادن حریف است اگر کسی قدرت داشته باشد اما انعطاف لازم را در جای خود به کار نگیرد قطعاً شکست می خورد اما اگر انعطاف و قدرت را به موقع مورد استفاده قرار دهد پشت حریف را به خاک می نشاند.	ب- «نرمش قهرمانانه» برخلاف برخی تفاسیر، معنای واضحی دارد که نمونه ای آن در مسابقه کشتی نمایان است؛ در این مسابقه که هدف آن شکست دادن حریف است اگر کسی قدرت داشته باشد اما انعطاف لازم را در جای خود به کار نگیرد قطعاً شکست می خورد اما اگر انعطاف و قدرت را به موقع مورد استفاده قرار دهد پشت حریف را به خاک می نشاند.
۵- تحرک فراوان و بیوقفه؛ تحرک بالا لازمه ای لایتنرک دیپلماسی است و باید مورد توجه جدی قرار داشته باشد.	۶- شکار فرصت ها و استفاده صحیح از آنها؛ تحولات منطقه ای و جهانی، بسیار سریع است لذا باید: ۱- بطور آتی، آنها را رصد کرد؛ ۲- با تحرک بالا، هر حادثه و رویدادی را بلافاصله تحلیل کرد؛ ۳- با درک نسبت آن با اهداف و آرمان ها، موضع خود را در قبال آن مشخص نمود.	۶- شکار فرصت ها و استفاده صحیح از آنها؛ تحولات منطقه ای و جهانی، بسیار سریع است لذا باید: ۱- بطور آتی، آنها را رصد کرد؛ ۲- با تحرک بالا، هر حادثه و رویدادی را بلافاصله تحلیل کرد؛ ۳- با درک نسبت آن با اهداف و آرمان ها، موضع خود را در قبال آن مشخص نمود.
۷- دو استناد وجود دارد: رژیم صهیونیستی و آمریکا؛	الف- اسرائیل؛ تعامل با رژیم صهیونیستی موضوعاً متغی است. ب- رابطه با آمریکا و مذاکره با این کشور به جز در موارد خاصی برای جمهوری اسلامی نه تنها هیچ فوایدی ندارد بلکه ضرر هم دارد و کدام عاقلی است که دیال کار بی منفعت برود؟! ج- عده ای اینطور وانمود می کردند که اگر با آمریکایی ها دور میز مذاکره بنشینیم بسیاری از مشکلات حل می شود، البته ما می دانستیم اینطور نیست اما قضایای یک سال اخیر برای چندمین بار این واقعیت را اثبات کرد. در گذشته میان مسئولان ما و مسئولان آمریکا هیچ ارتباطی نبود اما در یک سال اخیر بخاطر مسائل حساس هسته ای و تجربه ای که مطرح شد انجام بشود، بنا شد مسئولان تا سطح وزارت خارجه تماس ها، نشست ها و مذاکراتی داشته باشند اما از این ارتباطات نه تنها فایده ای عاید نشد بلکه لحن آمریکایی ها تندتر و اهانت آمیزتر شد و توقعات طلبکارانه ی بیشتری را در جلسات مذاکرات و در تریبون های عمومی بیان کردند. آمریکایی ها نه تنها دشمنی ها را کم نکردند بلکه تحریم ها را هم افزایش دادند! البته می گویند این تحریم ها، جدید نیست اما در واقع جدید است و مذاکره در زمینه تحریم هم، فایده ای نداشته است. این، یک تجربه ی ذیقیت دیگر برای همه بود که متوجه شویم نشست و برخاست و حرف زدن با آمریکایی ها، مطلقاً تأثیری در کم کردن دشمنی آنها ندارد و بدون فایده است. مذاکره با آمریکایی ما را در افکار عمومی ملت ها و دولتها به تذبذب متهم می کند و غربی ها با تبلیغات غلط خودشان، جمهوری اسلامی را دچار انفعال و دو گانگی جلوه می دهند. ایشان همچنین ضرر دیگر نشست و برخاست با آمریکا را ایجاد زمینه برای طرح توقعات جدید از سوی آنها دانستند. د- در مجموع معلوم شد مذاکره برخلاف تصورات برخی ها، به هیچ چیز کمک نمی کند. ه- تا وقتی وضع کنونی یعنی دشمنی آمریکا و اظهارات خصمانه دولت و کنگره آمریکا درباره ایران ادامه دارد تعامل با آنها نیز هیچ وجهی ندارد.	ب- آمریکا
۸- افزایش نفوذ ملت ها از آمریکا به خاطر هم دستی با جنایات صهیونیست ها؛ هیچ کس در دنیا نیست که آمریکایی ها را از مشارکت با جنایات و نسل کشی رژیم «غاصب، گرو صفت، قاتل، کافر و ظالم صهیونیست» در غزه میرا بداند، بنابراین آمریکایی ها اکنون در موضع ضعف بیشتری قرار دارند. غزه و فلسطینی ها در قضیه ای تنه ای درست است. آنها می گویند قبول اکثریت پس به معنای این است که رژیم خون خوار و درنده ی صهیونیست هر فاجعهای خواست بیافریند و بعد بدون هیچ تاوانی، اوضاع به روز قبل از حمله یعنی محاصره ی شدید و ادامه فشارها برگردد. همان گونه که فلسطینی ها می گویند، برای این همه جنایت، باید تاوانی وجود داشته باشد که پایان محاصره ی غزه است و هیچ انسان منصفی نمی تواند این خواسته ی بر حق را نفی کند.	۹- این شاهانه با تعیین نخست وزیر جدید عراق، گره کارها باز و دولت تشکیل می شود تا بتواند کار کند و به کسانی که قصد فتنه در عراق داشته و دارند درس خوبی بدهد.	۹- این شاهانه با تعیین نخست وزیر جدید عراق، گره کارها باز و دولت تشکیل می شود تا بتواند کار کند و به کسانی که قصد فتنه در عراق داشته و دارند درس خوبی بدهد.

برای مشاهده نمودار فوق در قطع بزرگ، بر روی آن یا اینجا کلیک نمایید

متن کامل سخنرانی امام خامنه ای در دیدار وزیر امور خارجه، سفیران و مسئولان نمایندگی های ایران در خارج از کشور
دانلود لینک مستقیم فایل پی دی اف «منشور سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران» در قطع بزرگ و با حجم ۴۰۰ کیلو بایت

ج- روزنامه اعتماد(شماره ۳۱۴۷ به تاریخ ۹۳/۱۰/۱۵، با شرح مندرج در صدر این گفتار) با بیان پیشینه ای از فراندوم های قبلی و درخواست های رؤسای جمهور قبل در این خصوص، سعی در یکسان جلوه دادن آن ها و با بیان مغفول و مسکوت ماندن همه آن درخواست ها، خواسته یا ناخواسته، اقدام به تحریک و تهییج افکار عمومی در راستای مقابله با موانع احتمالی(از جمله مخالفت رهبری نظام و مجلس) می نماید؛ لیکن نکته قابل توجه در این میان، تقابل نتیجه مورد انتظار دولت محترم از نتیجه این فراندوم(یعنی قبول «محدودیت های هسته ای و نظامی و متعاقب آن، رابطه آزاد با آمریکا و جامعه جهانی!!» از سوی مردم به قیمت رفع تحریم ها و گشایش اقتصادی مفروض از سوی دولتمردان) با خط قرمزهای مورد تصریح و تأکید امام جامعه است.

د- در خصوص مواضع برخی اصلاح طلبان روشنفکر مآب!!، و رسانه های معاند خارجی، تکلیف روشن است و نیاز به تحلیل و چرایی ماجرا نیست؛ اما در خصوص مواضع اصولگرایان نکته قابل توجه این است که علیرغم تعیین مصداق ایشان برای کلام رئیس جمهور و اتفاقاً جمع بندی مشابه ایشان با بند الف فوق الذکر، لیکن ایشان هیچ اشاره ای به مواضع رهبر معظم انقلاب در خصوص موضوع مورد فراندوم و تضاد و تقابل موجود در ذات فراندوم پیشنهادی با مواضع قانونی مقام معظم رهبری (مشروح در بند «ب») و عواقب حاصل از این فراندوم ننموده و برخی مانند جناب شریعتمداری حتی در استناد به ماده ۵۹ قانون اساسی، اصل را در پذیرش این فراندوم، موقوف به نظر نمایندگان مجلس ننموده و هیچ اشاره ای به لزوم تأیید مقام معظم رهبری در این خصوص نمی نمایند.

ه- آنچه در این میان از سایر نکات مهمتر جلوه می نماید، حساسیت پذیرش یا عدم پذیرش انجام این فراندوم و اشکال گوناگون نتایج حاصله از آن می باشد که باری به هر طریق در چشم فرصت طلبان و فتنه گران به عنوان فرصتی برای تأمین اهداف نامشروعشان جلوه گری خواهد نمود:

ه/۱: اگر مجلس فراندوم را بپذیرد و نتیجه آن مطلوب دولت باشد(یعنی رأی مردم به قبول «محدودیت های هسته ای و نظامی و متعاقب آن، رابطه آزاد با آمریکا و جامعه جهانی!!» به قیمت رفع تحریم ها و گشایش اقتصادی مفروض از سوی دولتمردان)؛ این نتیجه از یک سو به معنی رأی مردم به تقابل با امام جامعه و ایجاد تشکیک در مشروعیت آراء ولیّ امت اسلامی و از سوی دیگر چیزی شبیه به پذیرش قطعنامه ۵۹۸ از حیث تحمیلگری خواص بر امام جامعه قلمداد می گردد که در شرایط آن زمان با تحمیلگری مستقیم امکان پذیر شد، لیکن در شرایط جاری و با توجه به بصیرت عمومی موجود در سطح جامعه امکان پذیر نبوده، لذا از طریق شبه مشروع!! میسر گردیده است.

ه/۲: اگر مجلس فراندوم را نپذیرد و یا مجلس آن را پذیرفته ولی مردم به آن رأی منفی دهند، به زعم بدخواهان نظام در این صورت یا دولت محترم اعلام بر عدم امکان اداره قوه مجریه نموده که در این صورت کشور دچار بحران و حواشی ای شبیه به فتنه ۸۸ خواهد شد و یا از آن پس نتایج حاصل از ناکامی ها و شکست ها و فشارهای سیاسی و اقتصادی تحمیلی بر مردم، به عنوان هزینه تصمیم ایشان گذاشته شده و به تدریج با افزایش این فشارها شکاف بین مردم و امام جامعه حاصل خواهد گشت که این نیز مقدمه ای است برای آغاز فتنه ای بزرگتر.

ه/۳: همچنین اگر مجلس به برگزاری فراندوم رأی موافق داده و رهبری با اجرای آن موافقت نکند، جمع نتایج بندهای دو گانه فوق اتفاق خواهد افتاد. شکی نیست که به فرمایش مقام معظم رهبری، «غیرت هیچ مسئولی، دست برداشتن از مسائل اساسی و آرمانی را قبول نمی کند» (۳۳) و طرح فراندوم از سوی رئیس جمهور محترم نیز با نیت «تدبیر و امید» صورت پذیرفته است، لیکن جمع مطالب فوق اعم از مواضع کج فهمان داخلی و دشمنان خارجی (۳۴) و بهره برداری های احتمالی ایشان از نتایج حاصل از این ماجرا، تعمق بیشتر در طرح اینگونه مباحث را جدی تر می نماید؛ کما اینکه این موضوع بلاشک در هر یک از شرایط مفروض فوق الذکر، منجر به دوقطبی کردن جامعه و متضاد با وحدت عمومی می باشد که در فرمایشات امام خامنه ای در مورخ ۱۳۹۳/۱۰/۱۷ نیز در قالب «ایجاد تفرقه و دودستگی در میان مردم، به هر عنوان و با هر توجیه، ضد منافع ملی و ضد آرمان هاست» (۳۵) مورد تصریح و تأکید قرار گرفت. مؤید این کلام نیز سوء استفاده بدخواهان نظام در حوادث چندساله گذشته مربوط به فتنه ۸۸، در داخل کشور، و تحولات چندماهه اخیر اوکراین در خارج از کشور می باشد که طی آن و با سوء استفاده جریان غربگرا در آن کشور، به بهانه گره زدن «مشکلات اقتصادی کشور» به «پیوستن این کشور به اتحادیه اروپا» طرح فراندوم عمومی مطرح و متعاقب آن فضای دوقطبی و آشوب در اوکراین تقویت گردید.

«والعاقبة للمتقين»

منبع: «پایگاه خبری تحلیلی رئیس جمهور ما»

لینک منبع: <http://miniurl.ir/Ur005>

در همین زمینه بخوانید:

- بیانات امام خامنه ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار پرشور هزاران نفر از مردم قم- ۱۳۹۳/۱۰/۱۷

- مهم: نکته خوانی > تبیین و تطبیق دیدگاه های امام خامنه ای در حوزه سیاست خارجی

- مهم: منشور سیاست خارجی جمهوری اسلامی از دیدگاه امام خامنه ای

منابع: (تمامی منابع دارای لینک و قابل انتقال به صفحه وب مورد نظر می باشند)

- ۱- خبرگزاری فارس- کد خبر: ۱۳۹۳۱۰۱۴۰۰۱۷۷
- ۲- روزنامه اعتماد، شماره ۳۱۴۷- تاریخ ۹۳/۱۰/۱۵
- ۳- ویسایت خبری تحلیلی فرارو- کد خبر: ۲۱۹۳۲۹
- ۴- خبرگزاری فارس- کد خبر: ۱۳۹۳۱۰۱۴۰۰۱۴۳۱
- ۵- روزنامه شرق- شماره ۲۲۰۴- ۱۳۹۳ سه شنبه ۱۶ دی
- ۶- روزنامه سیاست روز- کد مطلب: ۹۰۶۱۲- یکشنبه ۱۴ دی ۱۳۹۳
- ۷- خبرگزاری ایرنا- کد خبر: ۸۱۴۵۱۵۰۴
- ۸- همان
- ۹- همان
- ۱۰- همان
- ۱۱- همان
- ۱۲- همان
- ۱۳- همان
- ۱۴- همان
- ۱۵- همان
- ۱۶- همان
- ۱۷- خبرگزاری ایرنا- کد خبر: ۸۱۴۵۳۲۶۱
- ۱۸- همان
- ۱۹- همان
- ۲۰- همان
- ۲۱- همان
- ۲۲- همان
- ۲۳- همان
- ۲۴- همان
- ۲۵- بی بی سی فارسی- ۱۴ دیماه ۱۳۹۳- تحت عنوان: «درخواست رئیس جمهور ایران برای برگزاری همه پرسی»
- ۲۶- بی بی سی فارسی- ۱۴ دیماه ۱۳۹۳- تحت عنوان: «چرا روحانی درخواست برگزاری فراندوم کرده است؟»
- ۲۷- پایگاه اطلاع رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی امام خامنه ای (مد ظله العالی)- اینفوگرافیک خطوط قرمز مذاکره
- ۲۸- پایگاه اطلاع رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی امام خامنه ای (مد ظله العالی)- بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار مدیران، متخصصان و کارشناسان سازمان انرژی اتمی - ۱۳۹۳/۰۱/۲۰
- ۲۹- پایگاه خبری تحلیلی رئیس جمهور ما- اینفوگرافیک خطوط قرمز مذاکره از دیدگاه های مقام معظم رهبری - ۲۹ آبان ۱۳۹۳
- ۳۰- پایگاه اطلاع رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی امام خامنه ای (مد ظله العالی)- دیدار مسئولان وزارت خارجه و سفرا و رؤسای نمایندگی های جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور- ۱۳۹۳/۰۵/۲۲
- ۳۱- پایگاه خبری تحلیلی رئیس جمهور ما- منشور سیاست خارجی جمهوری اسلامی از دیدگاه امام خامنه ای - ۱ شهریور ۱۳۹۳
- ۳۲- پایگاه خبری تحلیلی رئیس جمهور ما- سلسله جلسات «گفتمان عدالت و پیشرفت» با سخنرانی دکتر داوری- ۳۰ بهمن ۱۳۹۱
- ۳۳- پایگاه اطلاع رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی امام خامنه ای (مد ظله العالی)- بیانات امام خامنه ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار پرشور هزاران نفر از مردم قم- ۱۳۹۳/۱۰/۱۷
- ۳۴- جام نیوز- کد خبر: ۴۳۱۲۶۷- رسانه های غربی دست پاچه از پیشنهاد روحانی
- ۳۵- پایگاه اطلاع رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی امام خامنه ای (مد ظله العالی)- بیانات امام خامنه ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار پرشور هزاران نفر از مردم قم- ۱۳۹۳/۱۰/۱۷